

Aktivno sudjelovanje umirovljenika na tržištu rada

Vesna Vašiček*

U članku se predstavljaju rezultati istraživanja provedenog u okviru projekta SENIOR 2030. U okviru projekta provedeno je opsežno empirijsko istraživanje o stavovima starijih osoba o raznim pitanjima, a između ostalog i o aktivnom sudjelovanju starijih osoba na tržištu rada. U ovom radu se prezentiraju rezultati provedenog istraživanja. Također se istražuje i zakonski okvir rada umirovljenika u Republici Hrvatskoj, a koji je nužna pretpostavka rada starijih osoba nakon umirovljenja.

1. Uvod

Polazeći od popisa stanovništva obavljenog 2021. godine u Republici Hrvatskoj je živjelo 3.888.529 stanovnika od kojih je 868.636 osoba ili 22,34 % staro 65 i više godina. (Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva 2021.) U 2021. godini nastavlja se kontinuirano starenje stanovništva. Prosječna starost ukupnog stanovništva Republike Hrvatske iznosila je 44,3 godine (muškarci 42,5 godina, žene 45,9 godina), što ga svrstava među najstarije nacije Europe (DZS, Priopćenje, 30.rujna 2022.)

Analiza postojećih istraživanja u Hrvatskoj pokazuje kako je tema starenja i srebrne ekonomije skoro u potpunosti nezastupljena u javnim politikama i raspravama te znanstvenim istraživanjima, unatoč problemima starenja stanovništva, kao i izazova na tržištu rada u Republici Hrvatskoj. Matica umirovljenika Hrvatske u okviru Europskog socijalnog fonda u financijskom razdoblju 2014.-2020. i objavljenog natječaja Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanja uvjeta rada je realizirala projekt SENIOR 2030 – TEMATSKA MREŽA ZA POLITIKU AKTIVNOG STARENJA U HRVATSKOJ (razdoblje provedbe 2020.-2023.). Cilj projekta je dugoročno razvijanje dijaloga i jačanje suradnje između organizacija civilnog društva, jedinica lokalne i regionalne samouprave, socijalnih partnera i visokoobrazovnih i znanstvenih institucija s ciljem kreiranja poticajnog okruženja i kvalitetne suradnje za razvoj politike aktivnog starenja Republike Hrvatske nakon 2020. godine. (više o projektu, link <https://www.muh.hr/senior-2030>)

2. Zakonski okvir i osnovni podaci o radu umirovljenika u Republici Hrvatskoj

Promjene u gospodarstvu Republike Hrvatske i promjene na tržištu rada uzrokovane starenjem stanovništva i odljevom radne snage u inozemstvo posljednjih godina dovele su do potražnje za radnicima, a time i potražnje za radom umirovljenika. Mogućnost rada umirovljenika je regulirana Zakonom o mirovinskom osiguranju (Narodne novine br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18,

115/18, 102/19, 84/21 i 119/22). Zakon regulira slučajeve u kojima umirovljenik može raditi nakon ostvarivanja prava na mirovinu.

Pravo na rad umirovljenika, uz istovremeno ostvarivanje prava na isplatu mirovine, prvo je propisano za korisnike invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad odnosno korisnike invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti. Ovi umirovljenici mogu raditi u punom ili u nepunom radnom vremenu i ostvarivati pravo na isplatu mirovine koja se, u tom slučaju, utvrđuje uz primjenu nižeg mirovinskog faktora nego u slučaju kada ne rade.

Mogućnost rada umirovljenika do polovice punog radnog vremena uvedena je 2014., prvo za korisnike prava na starosnu mirovinu. Od siječnja 2019. godine pravo na rad do polovice punog radnoga vremena je dano i korisnicima starosnih mirovina za dugogodišnjeg osiguranika i korisnicima prijevremenih mirovina. Također, mogućnost rada proširena je i na umirovljenike koji su pravo na mirovinu ostvarili prema posebnom zakonu kojim su uređena mirovinska prava vojske, policije i ovlaštenih službenih osoba. Navedene skupine umirovljenika, koji su mirovinu stekli temeljem posebnih zakona, imaju izbor između rada do pola punog radnog vremena uz isplatu pune mirovine ili rada s punim radnim vremenom uz isplatu 50 posto mirovine. Istodobno je Zakonom o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (Narodne novine br. 121/17, 98/19, 84/21) regulirano da se korisnici braniteljskih mirovina kod kojih je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti uzrokovan sudjelovanjem u obrani suvereniteta Hrvatske mogu zaposliti u trajanju manjem od 3,5 sata na dan i primati punu invalidsku mirovinu. Dodatno, izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju iz 2021. (Narodne novine br. 84/21) pravo na rad do polovice punog radnog vremena stekli su i korisnici obiteljske mirovine.

Vidljivo je da se s rastom potražnje za radom umirovljenika stvaraju zakonski uvjeti za rad umirovljenika uz za državanje prava na punu mirovinu. Podaci Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) za prosinac 2022. pokazuju da postoji potreba za radom umirovljenika jer je mogućnost rada do polovice punog radnog vremena

bez obustave mirovine koristilo 23.537 umirovljenika (Statističke informacije HZMO-a – prosinac 2022). Od navedenog ukupnog broja umirovljenika koji su koristili mogućnost rada do polovice radnog vremena je 15.547 muškaraca i 7.990 žena što daje udio 66,05% muškaraca i 33,95% žena.

Trend korištenja prava na rad umirovljenika je uzlazni što pokazuju usporedni podaci od 2016.-2021. godine.

Tablica 1. Broj umirovljenika koji rade pola radnog vremena (prosječno po godinama, uključena su proširenja prava)

Godina	Broj umirovljenika
2016.	2.874
2017.	3.473
2018.	4.676
2019.	10.098
2020.	12.822
2021.	15.504

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, broj 11/2022, prosinac 2022.

https://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/listalice/mediji/statistika_prosinac/index.html#39/z

Prema istom izvoru, od ukupnog broja zaposlenih umirovljenika u prosincu 2022. godine, a gledano prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, najviše ih je zaposleno u trgovini na veliko i malo i popravak motornih vozila i motocikala 17,31%. Slijede stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti s 13,68%, prerađivačka industrija 13,55%, građevinarstvo 11,11%, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 10,62%, prijevoz i skladištenje 7,79%, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi 5,79% te djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane 5,57%, dok su ostale djelatnosti zastupljene u postotnom udjelu manjem od 2,26%.

Na rad radnika – korisnika mirovine, primjenjuju se odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju i Zakona o radu (Narodne novine br. 93/17,127/17, 98/19, 151/22) kao općeg propisa radnoga prava. Korisnik mirovine koji namjerava raditi na temelju ugovora o radu i ujedno primati mirovinu s poslodavcem sklapa ugovor o radu za nepuno radno vrijeme, u skladu s člankom 62. Zakona o radu. Temeljem toga umirovljenik, kao i svaka druga fizička osoba koja radi u nepunom radnom vremenu, stječe prava i obveze iz radnog odnosa pod istim propisanim uvjetima, te ostvaruje pravo na plaću i druga materijalna prava razmjerno ugovorenom radnom vremenu, a poslodavac je dužan osigurati iste uvjete rada kao i radniku koji je sklopio ugovor o radu za puno radno vrijeme.

Sve prethodno navedene skupine umirovljenika koje imaju pravo raditi zasnivanjem radnog odnosa do pola punog radnog vremena putem ugovora o radu imaju pravo raditi i putem ugovora o djelu ili ugovora o autorskom honoraru, te i dalje primati mirovinu.

Sklapanje ugovora o djelu ili autorskom djelu u odnosu na ugovor o radu ovisit će o prirodi i vrsti poslova što odre-

đuje pravilnost i zakonitost ugovaranja takva rada. Za obavljanje poslova koji po svojoj naravi i vrsti te ovlasti poslodavca imaju obilježja poslova radi kojih se zasniva radni odnos sklapanjem ugovora o radu – poslodavac s umirovljenikom sklapa ugovor o radu. Za izvršenje djela ili poslova koji nemaju obilježja poslova radi kojih se sklapa ugovor o radu, jer je na primjer riječ o jednokratnim i povremenim poslovima koji nemaju obilježje stalnosti, sklapa se ugovor o djelu ili autorski ugovor sukladno propisima obveznoga prava.

Gledano s aspekta poreznih propisa, plaća umirovljenika oporezuje se kao i plaća ostalih radnika. Time umirovljenik istodobno dohodak od nesamostalnog rada ostvaruje iz dva izvora, odnosno od dva isplatitelja – HZMO-a i poslodavca. Umirovljenik kao porezni obveznik odlučuje hoće li svoju poreznu karticu zadržati kod isplatitelja mirovine ili će je prenijeti poslodavcu kod kojeg radi do polovice punog radnog vremena odnosno hoće li pravo na osobni odbitak djelomično koristiti kod oba isplatitelja.

Podatak o iznosu prosječne mirovine koji uključuje starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju iznosi 2.870,06 HRK (380,92 EUR), isplata u prosincu 2022. Udio neto mirovine u neto plaći iznosi 40,90 %. (Statističke informacije HZMO-a, – prosinac 2022).

3. Stavovi umirovljenika o sudjelovanju na tržištu rada

S obzirom na to da umirovljenici predstavljaju socijalno osjetljivu skupinu građana potrebno je razviti javne politike u cilju poboljšanja njihovog standarda i uvjeta života te je kao odgovor na te potrebe razvijen projekt SENIOR 2030. Cilj projekta je dugoročno razvijanje dijaloga relevantnih dionika, kako bi se kroz inovativan i sveobuhvatan proces razvili prijedlozi politika aktivnog starenja, s naglaskom na koncept „srebrne ekonomije – silver economy“ – za doprinos cjelokupnom društvenom i ekonomskom razvoju Republike Hrvatske..

Tijekom siječnja i veljače 2022. godine provedeno je anketno istraživanje u sklopu projekta SENIOR 2030, nositelja Matice umirovljenika Hrvatske. Matica umirovljenika je za potrebe provedbe istraživanja angažirala agenciju Henda. Telefonskim putem primijenjen je anketni upitnik na uzorku osoba od 65 i više godina. Ciljana veličina uzorka bila je 700 sudionika, što je i ostvareno (konačni N=701). Radi se o kvotnom uzorku, reprezentativnom prema spolu i regiji (NUTS 2 razina), u skladu s reprezentativnim udjelima prema Popisu stanovništva iz 2011. godine. Pritom je izbor kućanstva bio nasumičan, kao i izbor sudionika unutar onih kućanstava gdje je više osoba zadovoljavalo osnovni kriterij starosti od 65 ili više godina. Konačni anketirani uzorak je uključio 39% muškaraca i 61% žena iz različitih regija Hrvatske (18% sudionika iz Grada Zagreba, 19% iz Sjeverne, 29% iz Panonske i 34% iz Jadranske Hrvatske). Riječ je o izvaninstitucionalnom uzorku starijih osoba od kojih je 92% živjelo u vlastitom, a 8% u obiteljskom domu. S obzirom na veličinu kućanstva, 31,4% anketiranih

osoba je živjelo samo, 45,4% u dvočlanom, 11% u tročlanom kućanstvu, a preostali sudionici u četveročlanim ili većim kućanstvima. S obzirom na najvišu postignutu razinu naobrazbe, 11% sudionika imalo je završenu osnovnu školu, 50% završenu trogodišnju ili četverogodišnju srednju školu, 32% višu ili visoku školu, dok je njih 7% bilo bez ikakvog formalnog obrazovanja. S obzirom na ostvareni radni staž, 29,8% osoba navelo je da ima između 35 i 39 godina radnog staža, 28% između 40 i 48 godina, 21,5% od 30 do 34 godine, dok su ostali naveli 29 godina ili manje, pri čemu je 4,4% sudionika navelo da nema nikakvog radnog staža.

U istraživanju je primijenjen anketni upitnik, koji je osim uvodnih pitanja o sociodemografskim obilježjima, uključivao pitanja vezana za šest različitih tema: (1) podrška aktivnom zdravom starenju, (2) podrška digitalnoj revoluciji u zdravstvu i socijalnoj skrbi, (3) promocija aktivne participacije starijih ljudi na tržištu rada, (4) stvaranje novih roba i usluga koje podupiru nezavisno življenje te zajednica naklonjenih starijim osobama (5) prevencija siromaš-

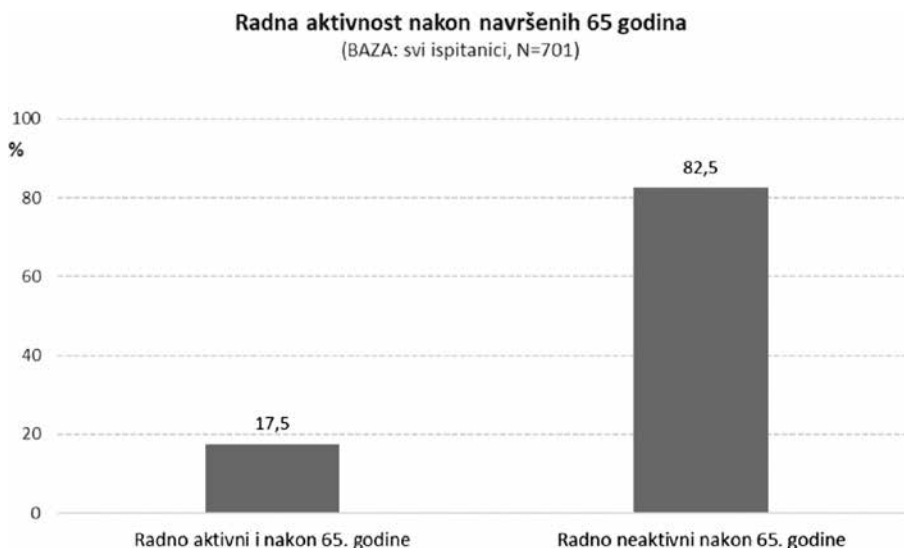
tva i socijalne isključenosti umirovljenika i (6) mirovinska reforma za aktivno starenje.

Za potrebe ovog rada naglasak je na prezentaciji odgovora na pitanja iz teme (3) aktivna participacija starijih ljudi na tržištu rada. Prethodno su istaknuta obilježja zakonskog okvira iz kojeg je razvidno da on pruža mogućnost rada nakon umirovljenja, te se u nastavku navode određeni stavovi umirovljenika oko rada nakon umirovljenja.

Dodatno, u prezentaciji rezultata istraživanja korišteni su podaci o stavovima umirovljenika dobiveni putem zaključaka rasprave provedene u fokus grupi na temu aktivne participacije starijih osoba na tržištu rada.

Na postavljeno pitanje *Jeste li još uvijek radno aktivni ili ste bili radno aktivni i nakon navršениh 65 godina?* ispitanici su mogli odgovoriti s a) da ili b) ne. Većina ispitanih građana (82,5%) nije radno aktivna niti je bila nakon navršениh 65 godina. Njih 17,5% je još uvijek aktivno ili je bilo aktivno nakon navršene 65. godine.

Grafikon 1: Radna aktivnost nakon navršениh 65 godina

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Pitanje radno aktivnim osobama starijim od 65 godina na koji način su bili radno aktivni dalo je sljedeće odgovore: osobe koje su bile ili su još uvijek radno aktivne uglavnom to čine putem ugovora o djelu ili autorskog ugovora

(31,7%), 25,2% se bavi volontiranjem, 21,3% zadržalo je radno mjesto i nakon 65. godine, a 19,5% se zapošljava na pola radnog vremena. Manje je prisutno zaposlenje na puno radno vrijeme (4,1%) ili samozapošljavanje (4,1%).

Prijave u tijeku!

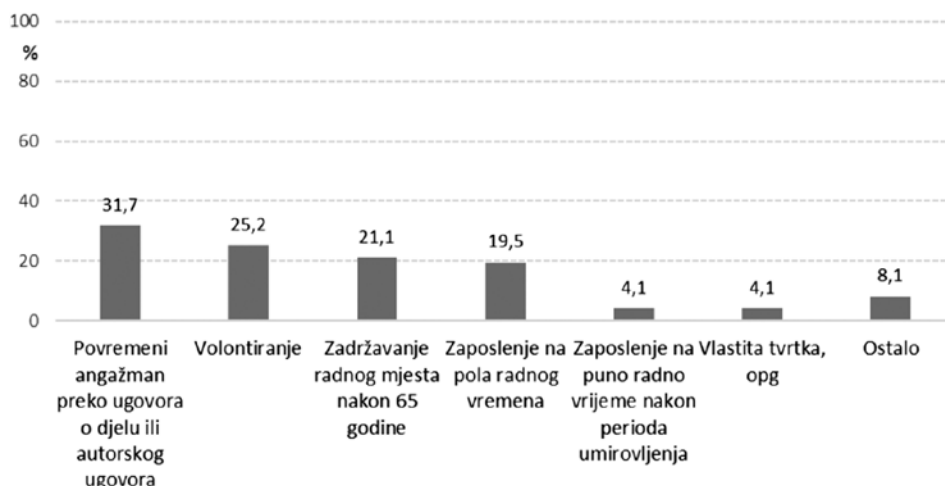
Pregledajte našu ponudu
aktualnih edukacija!

www.tim4pin.hr

Grafikon 2: Vrsta radne aktivnosti

Vrste radne aktivnosti nakon navršene 65. godine

(BAZA: ispitanici koji su (bili) radno aktivni, n=123)

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

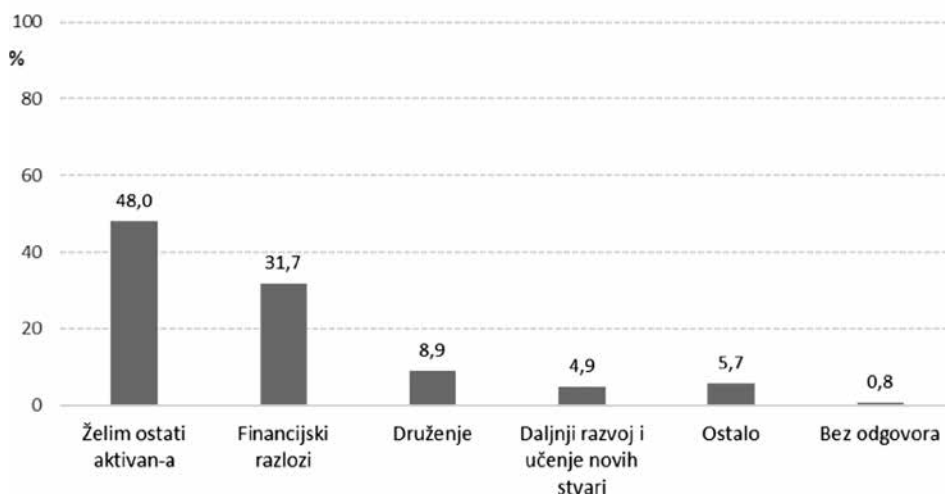
Zanimljiv je odgovor u kojem osobe starije od 65 godina navode razloge zbog kojih su radno aktivni. Većina na prvo mjesto stavlja želju da ostane radno aktivna (48%), a na drugom mjestu se ističu financijski razlozi (31,7%). Nadalje, manje su izraženi razlozi druženje (8,9%) i daljnji razvoj i učenje novih stvari (4,9%). U zaključcima rasprave provedene kroz fokus grupu na temi aktivne participacije starijih osoba na tržištu rada zaključeno je da veliki broj umirovljenika koji se uključio u tržište rada to čini iz potrebe, zbog niskih mirovina tj. da su motivirani isključivo financijskim potrebama, što u odnosu na upitnik financijske razloge stavlja na 1. mjesto. U analizi podataka o visini osobnih mjesečnih prihoda, podaci iz ankete ukazuju da najveći broj ispitanika (28%) navodi da ima mjesečne pri-

hode između 2001 i 3000 kuna, njih 21% između 3001 i 4000 kn, 18,5% ispitanika 5001 kn i više, 15,5% prihode u rasponu od 4001 do 5000 kn, dok su ostali (14,1%) naveli prihode manje od 2000 kn pri čemu je 2,9% izvijestilo da nema vlastitih prihoda. Podatak o iznosu prosječne mirovine koji uključuje starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju iznosi 2.870,06 HRK (380,92 EUR), isplata u prosincu 2022. tako da se može zaključiti da ispitanici iz uzorka u značajnom postotku od 55% imaju prihode veće od prosječne mirovine. Ako se u tom kontekstu promatraju razlozi radne aktivnosti, tada želja da se ostane radno aktivan može imati prednost pred financijskim razlozima.

Grafikon 3: Razlozi za radnu aktivnost

Razlog radne aktivnosti nakon navršene 65. godine

(BAZA: ispitanici koji su (bili) radno aktivni, n=123)

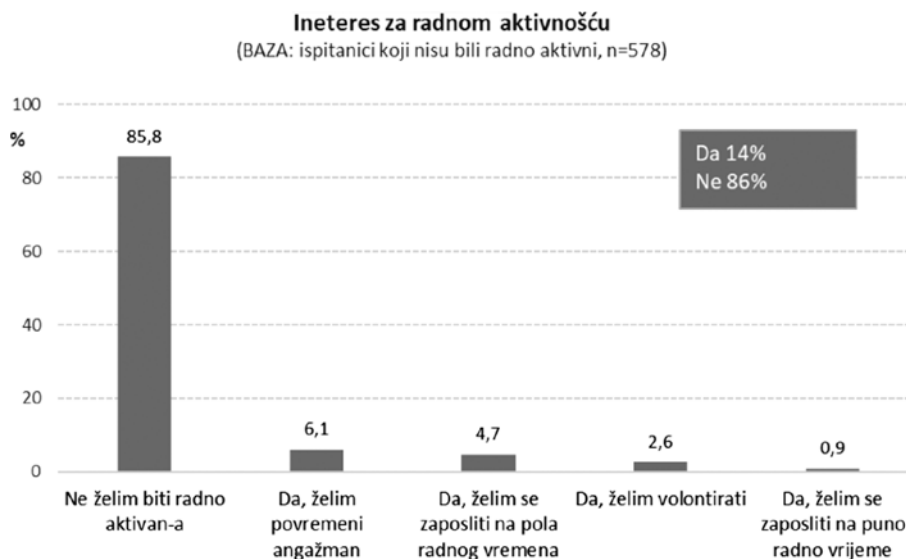
Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Istraživanje je pokazalo da ipak većina umirovljenika (85,8%) nije bila radno aktivna nakon navršene 65. godine te niti ne želi biti radno aktivna.

Ako se navedeni podatak promatra u kontekstu očekivanja da se aktivira veći broj umirovljenika na tržištu rada vidljivo je da je taj postotak relativno nizak (14,2 %). Ako se navedeni postotak od 14,2 % umirovljenika koji žele biti

radno aktivni i izdvojeno dio koji to želi kroz ugovor o radu na pola punog radnog vremena (4,7%) promatra u odnosu s brojem radno aktivnih umirovljenika 23.537 i ukupnog broja umirovljenika 1.228.771 (Statističke informacije HZMO-a – prosinac 2022) gdje je omjer 0,019, može se zaključiti da postoji još uvijek neiskorišteni interes umirovljenika za rad.

Grafikon 4: Interes za radnom aktivnošću

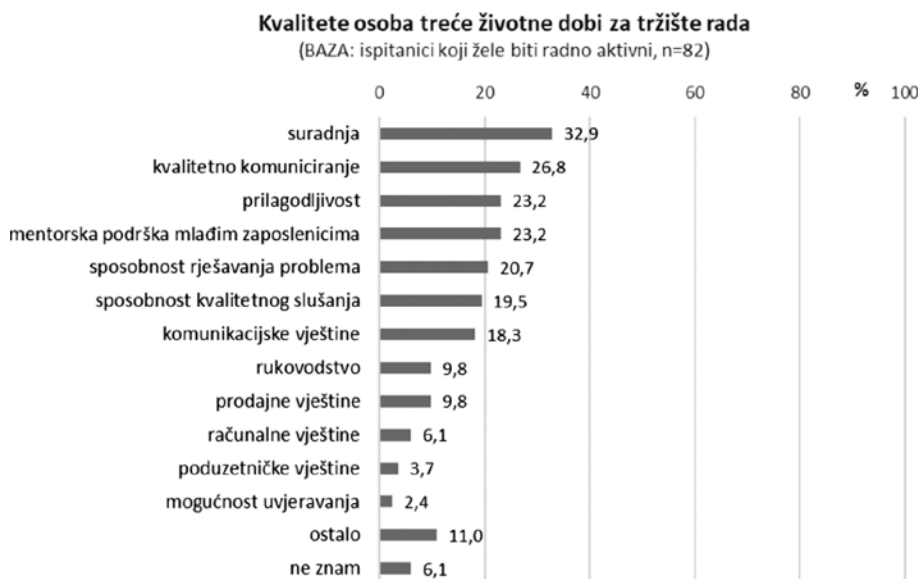

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Ispitanike se također ispitalo u čemu vide specifično osobni doprinos umirovljenika uključivanjem na tržište rada. Ispitanici koji žele biti radno aktivni smatraju da se kvalitete koje mogu ponuditi na tržištu rada najviše odnose na dobru suradnju (32,9%), kvalitetno komuniciranje (26,8%), prilagodljivost (23,2%), mentorsku podršku mlađim zaposlenicima (23,2%) i sposobnost rješavanja problema

(20,9%), sposobnost kvalitetnog slušanja (19,5%), komunikacijske vještine (18,3%). U zaključcima rasprave provedene kroz fokus grupu na temi aktivne participacije starijih osoba na tržištu rada zaključeno je da starije osobe posjeduju znanje i iskustvo te bi se mogli ostvariti ostankom na tržištu rada kod poslodavaca u ulozi mentora i prenošenju znanja i iskustva na mlađe generacije zaposlenika.

Grafikon 5: Kvalitete starijih osoba za tržište rada

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Nadalje, kroz upitnik se propitalo osobe starije od 65 godina koje oblike podrške očekuju u procesu zapošljavanja nakon umirovljenja. Od mogućih oblika podrške za uključivanje u tržište rada, najkorisnija bi im bila mogućnost da se bolje informiraju o poslovima koje se nude (40,2%), zatim radionice kako tražiti posao (24,4%), individualna

savjetovanja (23,2%), podrška od drugih zaposlenika jednom kada pronađu posao (23,2%), kao i podrška obitelji u svrhu lakšeg povratka na tržište rada (23,2%). Također, 12,2% ispitanika se izjasnilo da bi im pomoć pri pisanju i slanju molbe bila korisna.

Grafikon 6: Poželjni oblici potpore i podrške za uključivanje na tržište rada

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Pregled rezultata ispitivanja po dobi i spolu ukazuje na to da, u usporedbi sa ženama, muškarci u znatno većoj mjeri ostaju radno aktivni nakon navršene 65. godine. Navedeni rezultati istraživanja odgovaraju podacima stvarno zaposlenih umirovljenika, gdje je udio zaposlenih muškaraca

66,05%, a udio zaposlenih žena 33,95%. Isto tako je vidljivo da muškarci, kao i osobe u dobi od 65-69 godina, iskazuju znatno veću želju da ostanu radno aktivni u odnosu na žene i starije dobne skupine (70+).

Tablica 2: Pregled po demografskim varijablama – spol i dob

Pregled po spolu i dobi		Ukupni uzorak (N=701)	Muškarci (n=273)	Žene (n=428)	65-69 (n=248)	70-74 (n=197)	75-79 (n=142)	80-84 (n=85)	85 i više (n=29)**
Radna aktivnost nakon 65. godine	Radno aktivni	17,5	22,7	14,3	20,6	18,3	14,8	11,8	17,2
	Radno neaktivni	82,5	77,3	85,7	79,4	81,7	85,2	88,2	82,8
Interes za radnom aktivnošću	Žele biti radno aktivni	14,2 (n=578)	20,9 (n=211)	10,4 (n=367)	26,4 (n=197)	11,8 (n=161)	4,1 (n=121)	8,0 (n=75)	0,0 (n=24)**
	Ne žele biti radno aktivni	85,8	79,1	89,6	73,6	88,2	95,9	92,0	100,0

**Napomena: vrlo mala baza za navedeni poduzorak (>30); rezultate treba interpretirati kao indicaciju stvarnog stanja

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

4. Zaključna razmatranja

Pravo na rad umirovljenika uz istovremeno ostvarivanje prava na isplatu mirovine regulirano je Zakonom o mirovinskom osiguranju, kao i posebnim zakonima kojima su uređena mirovinska prava vojske, policije i ovlaštenih službenih osoba te hrvatskih branitelja iz Domovinskog

rata. Vidljivo je da se s rastom potražnje za radom umirovljenika stvaraju zakonski uvjeti za rad umirovljenika uz zadržavanje prava na punu mirovinu. Podaci HZMO-a za prosinac 2022. pokazuju da postoji potreba za radom umirovljenika jer je mogućnost rada do polovice punog

radnog vremena bez obustave mirovine koristilo 23.537 umirovljenika. Prema istom izvoru, trend korištenja prava na rad umirovljenika je uzlazni jer je 2016. godine to pravo koristilo samo 2.874 umirovljenika, a što pokazuju usporedni podaci od 2016.-2021. godine.

Prema rezultatima ispitivanja javnog mnijenja među starijim osobama provedenim u okviru projekta SENIOR 2030, većina starijih osoba (65+) nije radno aktivna (82,5 %) niti želi biti radno aktivna (85,8 %). Starije osobe koje jesu radno aktivne ili to žele biti kao dva istaknuta razloga navode želju da ostanu aktivni, ali i ostvarivanje financijskih prihoda. Preferirana vrsta radnih aktivnosti starijih osoba uglavnom su povremeni angažman ili zaposlenje na pola radnog vremena. Od mogućih oblika potpora i podrške za uključivanje u tržište rada, najkorisnija bi bila bolje informiranje starijih osoba o poslovima koje se nude, a u skladu su s njihovim kvalitetama i preferencijama. Starije osobe posjeduju znanje i iskustvo te bi se mogli ostvariti ostanom na tržištu rada kod poslodavaca u ulozi mentora te prenošenju znanja i iskustva na mlađe generacije zaposlenika. Zaključci provedenog istraživanja u okviru projekta SENIOR 2030 i primjeri dobre prakse u pojedinim zemljama odnose se na omogućavanje duljeg radnog vijeka kroz ulaganja u cjeloživotno obrazovanje, radna mjesta prilagođena dobi, reforme u politici zapošljavanja i umirovljenja te održavanje starijih osoba aktivnim i na plaćenim, neplaćenim ili na kombinaciji navedenih radnih mjesta.

Ovo istraživanje provedeno je u sklopu projekta "Senior 2030 – Tematska mreža za politike aktivnog starenja u Hrvatskoj" od strane Europskog socijalnog fonda.

Izvori:

Državni zavod za statistiku, Prvi rezultati popisa 2021, <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88>

Državni zavod za statistiku, Priopćenje Godina: LIX., Zagreb, 30. rujna 2022., <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29032>

Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, broj 11/2022, prosinac 2022.

https://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/listalice/mediji/statistika_prosinac/index.html#39/z

Zakono o mirovinskom osiguranju, NN, br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21 i 119/22.

Zakon o radu, NN, br. 93/17, 127/17, 98/19, 151/22.

Zakono o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, NN, br. 121/17, 98/19, 84/21.

